

Wehrwolf potřetí (a naposled?), aneb pokus o zhodnocení činnosti této organizace německého podzemí na území poválečného Československa.

1. Činnost organizace Wehrwolf na území Československa a její důsledky

Zhodnotit činnost německých teroristických a záškodnických organizací na území poválečného Československa není zrovna jednoduché.

Autor čerpal pouze z několika málo dobových dokumentů, které má k dispozici a tak závěry obsažené v tomto článku jsou pouze názorem soukromé osoby, jež tuto dobu nezažila a hodnotí události staré přes šedesát let.

Podle dostupných hlášení a zpráv četnických stanic z let 1945 – 1947 lze usuzovat, že různé sabotáže a útoky proti četníkům, příslušníkům Československé, ale i Rudé armády, případně německým antifašistům a „kolaborantům“, neměly organizovaný charakter. V případě sabotáží se převážně jednalo o pokusy narušit železniční a silniční dopravu, ničení průmyslových závodů a skladů.

Proti organizovanému odporu vůči československé státní moci hovořilo několik faktorů a skutečností:

- Nástup československé armády, četnictva, policie, finanční stráže, ale i neblaze proslulých Revolučních gard byl neočekávaně rychlý a energický. V obsazovaných okresech bylo v případě potřeby vyhlášováno Stanné právo (se všemi tvrdými důsledky) a němečtí starostové byli činěni osobně zodpovědnými za pořádek ve svých obvodech působnosti. Také činnost důstojníků armádního OBZ¹ a příslušníků ZOB II² SNB vedla k nečekaně rychlému pozatýkání, často nepřiliš obratně zakonspirovaných osob, podezřelých k příslušnosti k německým ilegálním organizacím.
- Charakteristickým znakem německého národa (lze-li to tak říci), je jistá závislost na „vůdci“, který vydává rozkazy. Jestliže takový „vůdce“ chybí, je třeba čekat na rozkaz (který nepřišel). V předešlém článku bylo poukázáno na jistou dvoukolejnost Wehrwolfu. Jeho původní „Prützmanna“ část, která inklinovala k vedení činnosti jako „diverzního dodatku“ k regulérním vojenským operacím říšské branné moci, fakticky přišla o důvod k provádění jakýchkoliv operací. Říše kapitulovala a její poslední „Führer“ velkoadmirál Dönitz odvolal v rozhlasovém projevu 5. května 1945 rozkaz o „spálené zemi“ a vyzval k ukončení ilegálních aktivit Wehrwolfu a jemu podobných organizací. K oficiálnímu rozpuštění však Wehrwolfu nikdy nedošlo. Tato výzva se týkala jen území obsazených západními spojeneckými jednotkami. Teritoria obsazená a následně okupovaná Sovětským svazem prohlášení nezmiňovalo. Druhá „lidová“ část, organizovaná M. Bormannem a J. Goebbelsem předpokládala, že „vůdci“ jejich Wehrwolfu budou příslušníci HJ, NSDAP a civilní státní správy, tzv. „Zlatí bažanti“. Tito lidé však byli téměř všichni, jestliže včas neutekli za hranice, vzápětí po příchodu čs. bezpečnostních složek pozatýkáni. Tak se řadoví členové Wehrwolfu v podstatě nikdy nedočkali kvalifikovaných a fundovaných rozkazů k provádění opravdu účinných sabotáží a teroristických útoků.
- Okamžitě zahájený „divoký“ odsun a vědomí o následném úplném odsunu německého obyvatelstva, učinil aktivní působení Wehrwolfu téměř zbytečným. Tedy, z pohledu rozumně uvažujících Wehrwolfů, vlastně nebylo za co bojovat. Velkoněmecká říše neexistovala a vlastní domovy prostě nemělo cenu bránit, naopak jakákoliv nepřátelská aktivita mohla odsun pouze urychlit.

V 2. příloze tohoto článku je popsáno poměrně mnoho útoků proti představitelům čs. státní moci a Němcům, kteří se v očích svých soukmenovců dopustili kolaborace. Nezaújatý rozbor však naznačuje, že se jednalo zpravidla o akce jednotlivců, které měly neprofesionální, někdy téměř amatérský charakter.

Totéž se dá říci i o většině sabotážních akcí, které byly v převážné většině zaměřeny proti železniční a silniční dopravě, nebo komunikačním a elektrickým sítím.

Výjimku tvoří výbuch v bývalé kabelovně v Ústí nad Labem, ke kterému došlo ve čtvrti Krásné Březno 31. července 1945. K explozi došlo ve zde umístěném vojenském muničním skladu, kde pracovali i němečtí váleční zajatci. Účinky tlakové vlny a následného požáru zničily i další průmyslové podniky a sklady materiálu. Došlo i k poškození obytných domů v přilehlém okolí. Zahynulo na 25 mužů a žen. Jestliže se nejednalo o nešťastnou náhodu, je to ukázkový příklad kontraproduktivních důsledků činnosti Wehrwolfu.

České obyvatelstvo uspořádalo doslova pogrom na místní Němce, z nichž mnozí zaplatili za tuto událost životem.

Takže, kdo tedy „partyzánským“ způsobem bojoval v našem pohraničí za věc, která byla evidentně ztracená?

Dovolte, abych zde vzpomněl na slova svého otce, který od srpna 1945 sloužil jako voják základní služby v jihočeském pohraničí, konkrétně ve Volarech a Lenoře: „*Opravdový strach jsem tehdy měl z Goebbelse (koně svého velitele, který měl údajně stejný chrup a nejméně jedno kopyto, jako nacistický ministr propagandy) a smrkáčů z Hitler Jugend.*“

Ano, nikdo jiný schopný a ochotný dál bojovat, v pohraničí po šesti letech války nezbyl. Dospělí muži byli mrtví, zmrzačení, nebo v zajateckých táborech. Ženy s malými dětmi na krku a starci měli války jistě dost.

Mladíci, vychovávaní odmalička v duchu věrnosti „Führerovi“, to byli bojovníci ochotní svou oddanost dotáhnout až do hořkého konce, v duchu názoru „Po smrti vůdce ať zahyne i celý německý národ“.

Zde předkládám svůj soukromý a možná tvrdý názor. V současnosti máme tendenci pohlížet na tehdejší události dnešními očima. Tvrdíme, že odsun německého obyvatelstva s Československa byl protiprávní nelidský. Takzvaný „Divoký odsun“ jistě ano. Kruté jednání s bezbranným člověkem je odsouzeníhodné vždy! Představme si však hypotetickou možnost, že miliony sudetských Němců zůstanou ve svých domovech. Jaké by asi bylo soužití po šest let utlačovaných Čechů s Němci frustrovanými porážkou? Soudní procesy s jejich rodinnými příslušníky, kteří se provinili proti československým zákonům, nebo se případně dopustili válečných zločinů, mladá generace „krmená“ od kolébky nacistickou ideologií plnou nenávisti.

V tehdejší době a s tehdejšími zkušenostmi byl odsun německého obyvatelstva a vytvoření národnostně jednotného státu asi jedinou možností. Německá menšina by se pravděpodobně nikdy státočnou nestala.

Na závěr ještě jedna vzpomínka mého otce, který jako voják asistoval odsunu německého obyvatelstva z jihočeských Volar: „*Do vlaku nastupovali plačící ženy s dětmi, dědkové a babky si brali do kapesníků špinavou zem od kolejí. Bylo mi hrozně, ale pak ke mně přišli tři asi sedmnáctiletí cucáci a jeden z nich řekl Es kommt der Tag! ³. Já odpověděl, Přišel tady a teď. Konečně můžete Heim ins Reich! ⁵.*“

Ministerstvo národní obrany
Hlavní správa OBZ

Na základě Atona č. 148/1998 Sb.

§ 6, odst. 4: V Praze dne 31. srpna 1945.

stupeň utajení: změněn na:
- zrušen.

2042

Čj. 4826 / I. / 1. / taj. zprav. 45. / inkr.

Datum: = 2 VIII 00

Věc: Wehrwolf – souhrnný přehled
k 31. 8. 1945.

Jméno: P. ZRADEK Podpis: *Gardl*
Dle rozdělovníku.

Přílohy : 3

Vojenský historický archiv
kopie materiálů
číslo:

1. /Všeobecná činnost WW.

Činnost organizace Wehrwolf podle akcí a získaných zpráv pokračuje dál a dokonce se objevují dle vzoru této organizace nová ilegální hnutí.

Činnost je stejnoměrně věnována organizaci a propagandě. V Březnici u Doks byly vyvěšeny letáky s hákovým křížem. V Chebu byli členové Gestapa vybízeni k organizační činnosti ve hnutí "G u t t e n b e r g" tajnou vysílačkou, jejíž vysílání bylo zachyceno 21. 8. 1945 v Jihlavě. Hnutí má působit v Chebu a okolí. V mostě byla šířena propaganda heslem: "Kopf hoch, anhalten, die Aengerung kommt." S podobným heslem byl zachycen dopis, který nesla Češka, manželka Němce. Dopis byl podepsán: "Rächende Panzerfaust."

Vedle této propagační činnosti stoupá aktivita Wehrwolfu a i v činech, jak tomu nasvědčují uvedené případy. Stále ještě dochází k přípravě jednotlivců i skupiny českých lidí, příslušníků čsl. armády a bezpečnostních organů. Bylo zjištěno, že německé obyvatelstvo má shromážděny zbraně, výstroj a potraviny v tajných skladech, většího i menšího rozsahu.

2. /Nově zjištěná střediska.

Bezpečnostními orgány vojenskými i civilními byla objevena a zneškodněna nová střediska WW a jejich činnost:

Jablonec n/Nisou : Byl zatčen velitel Volkssturmu E r i c h W a l l n e r.

Jeho výsledkem bylo zjištěno, že na rozkaz Kreisstabsführera S i m m e n a určil a odeslal v únoru 1945 dobrovolníky pro akce Wehrwolf do výcvikového tábora v Krkonoších /Svoboda-Freiheit/. Několik dalších členů bylo odesláno do kursu WW v Hohenfelsu u Rezna v Bavorsku. Bylo to kolem 13. dubna 1945. Volkssturm i WW měl být po převratu rozpuštěn a další činnost prý již nevyvíjel. Zatčeno bylo 19 členů WW, kteří se přiznali ke své záškodnické činnosti a výcviku. Vypátráno a zabaveno bylo skladiště traskavin.

Osok u Duchcova : Z aruhého na třetího srpna 1945 byl podniknut útok na strážného dolu Nelson VIII. Pachatel, po kterém strážný zahájil palbu z automatu, uprchl.

Velká Zdobnice – Kunštát – Žamberk – Rychnov :

V tomto prostoru bylo zatčeno 11 osob, z toho 6 členů WW. Jejich výsledkem bylo zjištěno, že nábor do WW byl proveden v dubnu t.r. v osadě Nesselfleck. Prováděl jej Oberleutnant E d e n a Leutnant K a l k e r. Vedoucí skupiny byl hajný K e i n e l t, který byl zajištěn.

Orlické Hory : Skupina WW, zde pracující je velmi nebezpečná, výborně organizovaná a ve výcviku je na stejném stupni jako dříve známé skupiny "Schilling" a "kemke".

Vykýřovice u Šumperka : Zajištěno bylo 15 potají se scházejících osob, které měly ukryty i zbraně.

Hynčice u Krnova : Byl zatčen lesník S t ö l z e r, který se s uprchlým Otto J a u e r n i g e m sučastnil výcvikového kursu WW v Doksích.

Krnov: Na základě výpovědi Stölzera bylo zatčeno 8 členů WW. Zdejší Němci odcházejí za hranice a dávají se k dispozici WW v Hlubčicích /Leobschätz/, kde jsou shromážděny tlupy WW z Bennisburgu. Vedoucím je zde K o r n e l s e n, nyní neznámého pobytu. Jako organizátoři zůstali zde H n o b l i c h a T a u l h a b e r, skrytí u nacisty stavitele R u m m l e r a. Jejich zájem směřuje na Krnovsko. V tomto prostoru spojují se členové WW s příslušníky Armije Krajové, aby spolupracovali proti ČSR a SSSR.

Křídlovky - Valtovice - Krhovice: Vedle organizace Wehrwolf v níž byli združeni staří pod velitelem K r e p p e n h o f e r e m, jenž uprchl do Rakouska, byla vypátrána organizace HJ, zvaná "Burschenpartei" pod vedením Leo K o h l b e r g r a. Obě organizace pracovaly společně.

Dolní Benešov u Hlučína: Při návratu z taneční zábavy 5. srpna 1945 byl dělník Jan Harazim kontrolován dvěma Němci v uniformách SS, silně ozbrojenými. V křoví u cesty viděl ještě asi 6 lidí v německých uniformách. Na silnici z téže obce do Bruntálu byla položena mina německého původu. Objevil ji člen místní správní komise, po kterém bylo na tomto místě stříleno. Pachatel nebyl při pronásledování dopaden.

Karlovy Vary: Zatčením Jindřicha A n d e r l í k a, velitele Panzervernichtsungsbrigade Egerland, byla patrně zlikvidována již dříve známá organizace WW takto pojmenovaná, jejímž dachovním vůdcem byl generál v. v. H e r r m a n n.

Plzeň - Cheb: Dne 1. srpna 1945 byla na trati položena duralová tyč a jen pozorností strojvůdce nedošlo k vykolejení vlaku.

Kájov: Na železniční trati byla zjištěna nálož asi 30 kg a 4 náložky po 5 kg. Náložky byly plněny dynamonem a nezjištěnou trhavinou.

Hluboká: Dne 8. srpna 1945 byl učiněn pokus o vloupání do skladiště RA. Pachatelé - 6 Němců - byli RA zatčeni.

Nové Hodějovice: Neznámými pachateli byly zapáleny dva statky.

Poříná u Hořic: Při prohlídce obce 9. srpna 1945 prováděné členy SNP, byla po těchto zahájena palba. Ž Vinnici uprchli.

Nová Bystřice u Třeboně: Ve dnech 9. a 10. srpna 1945 byly ve večerních hodinách provokativní přestřelky. Pachatelé nebyli dopadeni.

Pečky: Dne 10. srpna 1945 stříleli Němci po vozídlech s vojáky.

Zatčen byl jeden člen WW V o j í k.

Volary: Na trati Volary - Prachatice byly položeny a železničním personálem včas odstraněny kameny.

Perchenheit - Knižecí Pláně: Přes silnici byl 5. srpna 1945 skácen strom. Silnice tím byla zatarasena a přerušeno státní i vojenské telefonní vedení. U školy ve Perchenheitu ve výši asi 120 cm byly na-taženy přes silnici 2 dráty. Dva z účastníků těchto činů byli zatčeni.

Rudolfovo u Čes. Budějovic: V oblasti zbrojnice II vybuchlo dne 8. srpna 1945 dělostřelecké střelivo. Byli zabiti dva civilní zaměstnanci.

Chvalší u Trutnova: Dne 14. srpna 1945 byla odhalena 15ti členná skupina WW, jejímž velitelem byl Heinrich A l t e n b e r g e r.

Výzbroj byla zabavena.

Rumburk: Dne 5. srpna 1945 byla zapálena továrna jejíž majitel Otto W e i d l i c h, je vystěhován. K činu nabádal svoji sestru Adélu H a m p e l o v o u, která zapálení zmíněného dne provedla. Jmenovaná byla zatčena.

3. /Zjištěné sklady výzbroje a výstroje.

Stále se nacházejí nová a nová skladiště, připravovaná k podpoře Wehrwolfu a obsahující jak střelivo a diversní materiál, tak i šatstvo a potraviny. V poslední době byly objeveny následující sklady: Jablonec n. /Nis.: - skladiště traskavin.

V. křívovice u Šumperka: úkryty střelných zbraní.

Abérg u K. Varů: skladiště nábojů.

Drahovice: sklad zbraní všeho druhu.

Vojs
kopie
-ný archiv

Červená již. Kašp. Hor.: strelné zbraně, strelivo a výstroj.

Schrollenheim: 1 km záp. od Kvildy nalezen 1 těžký kulomet se třemi bednami nábojů a 2 bedničky ručních granátů.

Chlum u Třeboně: na různých místech pod mechem bylo nalezeno 20 pušek a několik automatů německého původu.

Františkov obec Kvilda: nalezena v lese radiostanice.

Stříbro: Ve věži kostela odhalena signalizační stanoviště. Při prohlídce nalezeno 300 nábojů, radiopřijímač, fotoaparát, dalekohled, množství látek, prádla, obuvi a pod.

Chvalší u Trátnova: nalezen sklad střelných zbraní včetně lehkého kulometu a tři kusů trhavin.

Petrovice: nalezeny 3 bedny s tímto materiálem: 14 pušek, 14 vejč.

granátů, 1500 nábojů, 4 panc. pěstě, léky a obvazový materiál, 1 kulomet vz. 26, 52 zásobníků, 2 náhr. hlavně a 300 nábojů.

4./ Nové znaky a hesla.

Členové jednotlivých skupin používají pro zjišťování a spolupráci různá smluvená znamení, znaky a hesla. Na mnoha místech byla tato znamení a znaky nalezeny. Pokud nám je jejich význam znám, uvádíme je:

kovový odznak WW

československý
vojenský materiál
zabito

nepřítel /červenou barvou/

přítel /bílou barvou/

ústojník

znak WW

dům příslušníka WW

poručík

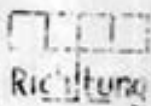
nadporučík

kapitán

znak WW z gumy nalezený v Hestouni

směrové značky
/zelená barva/

3. Příloha: Sklad materiálu, pravděpodobně určenému pro vyšší organizační jednotku Wehrwofu“

30. listopadu 1987 našli lesní dělníci pod kořeny vyvráceného smrku v prostoru Polecké nádrže u jihočeského Strážného podezřelou plechovou bednu. Na místo nálezu byl povolán pyrotechnik Krajské správy SNB Č. Budějovice npor. M. Plášil. Po zneškodnění nástrahy bednu otevřel a vzhledem k obsahu požádal o posilu. Na následující činnosti se podílel další českobudějovický pyrotechnik SNB kpt. A. Klůc a pyrotechnici Federální správy VB Praha.

Při ohledání okolí a podle typických terénních orientačních znaků bylo nalezeno ještě 15 beden se sabotážním materiálem, všechny měly uvnitř křídou napsanou číslovku 1 až 16 v kroužku. Po důkladném ohledání míst nálezů pomocí ženijní kotvičky se podařilo vyzvednout a otevřít 12 beden. Čtyři bedny musely být odpáleny na místě nálezu.

Šlo o vojenské transportní bedny o výšce 50 cm, šířce 60 cm a délce 100 nebo 120 cm. Okraje měly obložené gumou a zevnitř i zvenku byly natřené německou khaki barvou. Plech, ze kterého byly vyrobeny, byl velmi kvalitní, protože i při volném uložení v zemi téměř nerezavěl. Sabotážní soupravy uložené uvnitř byly v bezvadném stavu i po 35 až 40 letech a byly stále plně akceschopné.

Zabezpečení proti vyzdvihnutí nesprávnými osobami bylo provedeno pomocí lanka, připevněného šroubem zvenku ke dnu bedny. Konec lanka byl připevněn k zástrčce tahového rozněcovače Z.Z. 42, kterým byla adjustována 3kg nálož TNT (Gblt. Ldg. 3 kg), uložená do země pod dřevěnou podlahou, na které bedna stála.

Druhý způsob nastražení spočíval v protažení provázku z bedny ven a v jeho uchycení hřebíčkem k podlázce. Druhý konec provázku byl přivázán k odtrhovacímu lanku zapalovače násadkového granátu St. Hgr. 39, který byl uložen uvnitř bedny.

Proti otevření byla bedna chráněna opět ručním granátem St. Hgr. 39 s dřevěnou násadkou, který byl uložen na dno pod ostatní materiál. Víčko duté násadky bylo sejmuté, odtrhovací provázek třecího zapalovače vytažen a napojen na lanko, které bylo připevněné k víku bedny šroubkem a maticí.

V bednách na Strážném bylo uloženo: (z hlášení ze dne 1. prosince 1987)⁵

260ks	vajíčkových ručních granátů
94ks	ručních granátů útočných vz.39
72ks	ručních granátů dýmových vz. Nb 39
3 ks	lahve s bojovou chemickou látkou
34ks	ručních granátů obraných
1680	ks nábojů do útočné pušky MP 43 7,93/k
60ks	rozněcovačů Druck-Zünder vz.35
84ks	rozněcovačů ZZ 42
60ks	rozněcovačů T Mi Z 42
240ks	rozněcovačů vz. 29
110ks	rozněcovačů vz. 39
90kg	trhaviny TNT v 3kg náložích
20kg	plastické trhaviny
40ks	rozněcovačů nástrahových T Mi Z 35
90ks	signálních nábojů r. 26,5mm-šest druhů
10ks	pozemních osvětlovacích a zápalných těles
8ks	pancéřových pěstí
2	protitankové miny dřevěné-italské
1	dýmovnice slzná
500m	zápalnice
250m	bleskovice

V 1 bedně bylo úplné pyrotechnické vybavení a ženijní nářadí, s maskovacími pytli, noži, lany, provazy, s odpalovacími izolačními dráty, odpalovacími přístroji zn. Schafler, elektrickými palníky, spojkami a izolačními páskami.

S každým kusem a druhem munice provedl tehdy kpt. Klůc praktickou zkoušku použitelnosti a zjistil, že veškeré střelivo včetně signálních nábojů bylo funkční a bez selhačů.

Zápalnice, bleskovice, dýmavnice, osvětlovací a zápalná tělesa, všechno pracovalo naprosto přesně včetně času hoření. V pořádku byly i elektrické palníky a rozbušky.

Narušeny byly pouze bedny s chemickými granáty, dýmovými granáty a s lahvemi s bojovými látkami.

Všechny úkryty byly vyhloubeny v jižním svahu a měly vybudovaný odtok vody do nedaleké umělé studánky. Úkryty byly dobře maskovány.

Bohužel, více informací k tomuto rozsáhlému nálezů se autorovi nepodařilo zjistit. Proto uvítá jakékoliv informace od přímých účastníků, nebo kohokoliv kdo má v držení kopie hlášení o nálezů a likvidaci nalezené munice.

¹ *Obranné zpravodajství, zpravodajský orgán Československé armády*

² *Zemský odbor bezpečnosti II, zpravodajský orgán Sboru národní bezpečnosti,*

³ *„Přijde den!“, heslo sudetoněmecké strany SdP, vyzývající k připojení československého pohraničí, obývaného německým obyvatelstvem k III. Říši.*

⁴ *„Domů, do Říše!“, heslo sudetských Němců, vyzývající k připojení československého pohraničí, obývaného německým obyvatelstvem k III. Říši.*

⁵ *Na základě osobních rozhovorů s již zemřelým mjr. v. v. A. Klůcem a současným pyrotechnikem S P ČR Jčk, por. Bc. Ladislavem zálibou je téměř jisté, že uveřejněný seznam není zcela úplný a obsahuje i některé nepřesnosti. Na snímku otevřené bedny jsou např. zřetelně viditelné francouzské 1 kg ekrazitové náložky Mle. 29 v plechovém obalu, pocházející zřejmě z kořisti Wehrmachtu. Dále je možno vidět vedle dýmového granátu Nb. Hgr. 39 i násadkové granáty St. Hgr. 4, některé s nasazenými zesilovacími pouzdry. tyto položky ve výše zveřejněném seznamu chybí.*

Prameny:

Phdr. Vlastislav Kroupa: „Bránili jsme revoluci“. Naše vojsko, Praha 1983

Antonín Klůc, Dana Zlatohlávková: „Život pyrotechnika“. Naše vojsko, Praha 2003

Ing. Vlastimil Prokop: Osobní archiv

Václav Bilický: Osobní archiv fotografií

Antonín Klůc: Nález sabotážních beden Wehrwolfu, Strážný 1. Prosinec 1987. Záznam VHS

Autor: Karel LUDVÍK